

Весна Салапура
Градска библиотека Панчево
vesna_salapura@yahoo.com

УДК 331.45/46(497.11)(094.5):02

Безбедност и здравље на раду

– Акт о процени ризика

Сажетак

Аутор разматра обавезе послодаваца које проистичу из Закона о безбедности и здравља на раду, а потребно их је применити у библиотекама.

Кључне речи:

безбедност, здравље, процена ризика, радно место, запослени, послодавац

Усвајањем Закона о безбедности и здравља на раду крајем 2005. године, тачније 25. новембра, послодавцима, тј. менаџменту организација, институција, предузећа, итд, наметнута је обавеза да обезбеде услове за безбедан и здрав рад својих запослених. Тако су и институције културе, па и библиотеке, сходно одредбама овог Закона, у обавези да донесу Акт о процени ризика на радним местима и у радној околини. Осавремењивање постојеће регулативе, усклађивање са стандардима Европске уније, посвећивање веће пажње безбедности и здрављу на раду, утврђивање одговорности послодавца и запослених за безбедност и здравље на раду, неке су од карактеристика новог законског решења из ове области.

Законом о безбедности и здрављу на раду наложено је свим послодавцима да донесу Акт који садржи опис процеса рада са проценом ризика за обављање радних задатака на радном месту и у радној околини и мере за отклањање или смањивање ризика у циљу смањења могућности настанка повреда и побољшања безбедности и здравља на раду.

Акт о процени ризика, као писани акт о процени опасности и штетности, односно ризика од повреда на раду, оштећења здравља, или обољења запосленог, представља основни документ у области безбедности и здравља на раду, помоћу ког послодавац сагледава укупно стање услова рада на сваком радном месту и у радној околини и утврђује мере и приоритете за отклањање или смањење ризика у циљу стварања безбедних услова рада.

Безбедни услови рада остварују се применом савремених организационих, техничких, здрав-

ствених, социјалних и других мера и средстава, којима се обезбеђује да:

1. радна средина омогућује обављање радних задатака према природи посла, применом превентивних мера заштитите,
2. се радни услови прилагоде физичким и психичким способностима запослених, а организација и технологија рада поставе тако да запослени обавља рад у најповољнијим условима,
3. опрема за рад, електричне и инсталације флуида буду пројектоване, изведене и одржаване у складу са техничким прописима, стандардима и прописима о безбедности и здрављу на раду, на начин који обезбеђује потребну сигурност запослених,
4. у радним и помоћним просторијама, односно на местима рада, услови радне средине буду у складу са прописаним законима,
5. се средства и опрема личне заштитите употребљавају само када не постоји могућност примене других одговарајућих мера безбедности и здравља на раду.

Основни циљ процене ризика на раду је заштита безбедности и здравља запослених. Процена ризика помаже у минимализовању могућности да запослени или окружење буду угрожени током активности у вези са процесом рада. Такође помаже у очувању компетитивности и ефикасности пословне активности. Према Смерницама за процену ризика Европске уније, процена би требало да буде садржајна и примењена тако да помогне послодавцима да:

- препознају опасности на раду и процене ризике везане за те опасности, како би се одредиле и

- примениле мере за заштиту здравља и безбедности запослених,
- процене опасности како би се изабрала најприкладнија радна опрема, хемијске материјале, опремљеност радног места и организација рада,
  - провере да ли су примењене мере за безбедан и здрав рад запослених одговарајуће,
  - предузму неопходне радње након спровођења процене ризика,
  - покажу самим себи, надлежним државним органима, запосленима и њиховим представницима да су сви фактори увези са радом били размотрени, као и да је извршена одговарајућа процена о присуству опасности и штетности и мера потребних за њихово отклањање ради очувања здравља и безбедности,
  - се старају да се, након спроведене процене ризика, примењују превентивне мере које доприносе побољшању здравља и безбедности запослених.

Процена ризика представља динамичан и континуиран истраживачко-стручни процес мултидисциплинарног карактера, којим се успоставља и повећава ниво безбедности и здравља на раду у институцији. Процедура процене ризика прописана је Правилником о начину и поступку процене ризика на радном месту и у радној околини.

Закон о безбедности и здрављу на раду је услов за успостављање система безбедности и здравља

на раду. Циљ оваквог система и његове политике је спречавање повреда на раду и професионалних обољења, а заснива се на покретању низа активности у више области и примени различитих мера заштите. При томе, посебно место заузимају превентивне мере у свим фазама и процедурама, као и успостављање система квалитета у ову област. Успостављањем одговорности послодавца и осигурања од повреда на раду и професионалних обољења, ради накнада штете, уобличио би се коначан систем безбедности и здравља на раду.

Сваке године, у земљама Европске уније, у којима се изузетно велика пажња полаже на безбедност и заштиту здравља на раду, на радном месту погине 5.500 људи, а догоди се чак 4,8 милиона несрећних случајева који за последицу имају одсуствовање са радног места дуже од три дана, што проузрокује велике хумане и привредне губитке.

У нашој земљи, у којој се овом проблему, због тешке материјалне ситуације, поклања далеко мање пажње и улаже много мање средстава, ситуација је много тежа.

Доношењем Акта о процени ризика, са свим неопходним елементима, не завршава се процес стварања безбедних услова рада. Безбедности здравље на раду се тиме не завршавају, већ следи изузетно применљив циклус – планирај, уради, провери и делуј – посао без краја.

Abstract

The author deals with the obligations of employer, considering the Law on safety and health protection on the job, which has to be enforced in the libraries.

Key words:

safety, health, valuation of risks, working place, employed, employer

